

Viten SPILL PRØV 3 UKER GRATIS

ANNONSE

Nyhet fra Lucinda Riley
STORMENS SØSTE
› Les mer her

349,-

Ja til moderne industrilandbruk

BIRGER SVIHUS PROFESSOR NMBU

OPPDATERT: 27.JAN. 2016 21:29 | PUBLISERT: 27.JAN. 2016 16:27

Å være mot industrialisert kjemikaliebasert landbruk, er omtrent like nyttig som å være imot medisiner og mobiltelefoner, i

FOTO: AUDUN BRAASTAD, NTB scanpix

Bakstreverske ideer om «økologisk» og «naturlig» preger journalister, urbane intellektuelle og politikere.

Som seg hør
og bør i et

velfungerende samfunn, har også moderne matproduksjon i landbruket sine kritikere.

Det oppsiktsvekkende med landbrukets kritikere er imidlertid at svært mange av dem er moderne ludditter (personer som er skeptiske til teknologisk utvikling og endring - altså teknologipessimister). De er rett og slett motstandere av selve teknologien og det vitenskapelige fundamentet for matproduksjonen.

Begreper som «naturlig» og «økologisk» holdes frem som idealer, mens «kjemikalier» og «industriproduksjon» er fyord.

Idealet synes å være at matproduksjonen skal fremstå som uberørt av det moderne, som en slags pust fra en romantisert fortid da bonden skar kornet for hånd og kun kjøpte salt, slipestein og jern utenfra.

Urbane utopier

For det første er idealet en fullstendig utopi i en moderne verden der mer enn

Birger Svihus

50 prosent av jordens befolkning lever i byer, og er totalt avhengig av en effektiv, moderne matproduksjon.

For det andre vitner motstanden mot kjemikalier, monokulturer og industrialisert produksjon om en antivitenskapelig og grunnleggende sett irrasjonell holdning som ikke hører hjemme i vårt vitenskapsbaserte moderne samfunn. Å være mot industrialisert kjemikaliebasert moderne matproduksjon er like bakstreversk som å være imot medisiner og mobiltelefoner.

Dette betyr ikke at kritikken er uten verdi.

Noen av kjemikaliene som brukes kan ha negative bieffekter på mennesker og livet rundt oss, og husdyrene kan tynes til så høy produksjon at det går på dyrevelferden løs. Kravet til effektivitet gjør også at mange gårdsbruk i avsidesliggende strøk blir liggende brakk.

Konstruktiv kritikk er alltid svært nyttig. Den skjerper kravet til industrien, og den sørger for at matproduksjonen følges med argusøyne av både myndigheter og private aktører.

Slik sikrer vi at matindustrien holder seg sånn noenlunde på den smale sti.

- **Les også: Produktiv jord tar årtusener å bygge opp. - [Tap av dyrkbar jord er en like stor trussel som klimaendringer](#)**

Matkjemiens velsignelse

Det er nettopp innovasjon, endringsvilje og rask bruk av vitenskapelige nyvinninger som er årsaken til at det er mer mat pr. person i verden nå enn det var for 50 år siden, til tross for at vi er blitt mer enn dobbelt så mange i løpet av samme tidsperiode.

Årsproduksjonen av korn, vår viktigste matvare, har for eksempel økt med mer enn en milliard tonn i løpet av denne perioden.

Til sammenligning er årsproduksjonen av korn i Norge rundt en million tonn.

Noe av produksjonsøkningen er riktignok ikke et resultat av vitenskap og innovasjon, men simpelthen et resultat av kapital og hardt arbeid som har lagt mer land under plogen. Siden regnskog og verdifull urørt natur i mange tilfeller har måttet vike, er dette en problematisk måte å øke matproduksjonen på.

Men nettoarealet av dyrket mark har bare økt med rundt ti prosent de siste 50 år, og nydyrkingen de siste 20-30 år har knapt klart å holde følge med tapet av dyrket mark som følge av nedbygging, feil bruk og klimaendringer, forsiktig estimert til 50 millioner mål pr. år.

Det er altså ikke nydyrking som er den viktigste årsaken til økningen i matproduksjon, men derimot vitenskap og driftige og omstillingsvillige bønder.

Intens forskning, ikke minst innen kjemi, genetikk og plante- og dyrefysiologi, har gjort det mulig å produsere mye mer mat pr. arealenhet. Avl og genteknologi øker produksjonspotensialet, viktige næringsstoffer tilsettes jord og fôr, og skadedyr og sykdommer holdes borte gjennom moderne produksjonsteknikk og bruk av kjemikalier.

Og bonden, som tradisjonelt blir fremstilt som bakstreversk og tradisjonsbundet, har raskt tatt i bruk den nye teknologien.

- Les også om «det grønne skiftet»: [Alt som kan lages av olje, kan lages av trær](#)

Vitenskapelig sprengkraft

Den formidable økningen i matproduksjonen er selvsagt ikke uten problemer. Ingen industri legger beslag på mer land og folk enn landbruket, og viktige begrensede ressurser, ikke minst plantenæringsstoffet fosfor, brukes opp i altfor stor hastighet.

Landbruket, og særlig husdyrproduksjonen, gir også store utslipp av klimaskadelige gasser.

Men fundamentalt sett er dette først og fremst en konsekvens av beslutninger utenfor landbrukets kontroll.

Befolkningsveksten er i hovedsak et resultat av politiske, religiøse og/eller patriarkalske maktstrukturer, og det høye forbruket av husdyrprodukter i rike land er resultat av forbrukernes kjøpekraft og valgfrihet i butikken. Landbruksindustrien har på sett og vis bare gjort det beste ut av situasjonen, og brukt sprengkraften som ligger i moderne vitenskap til å dekke et stadig høyere behov.

Moderne landbruk er med andre ord en suksess uten sidestykke.

Plantegenetikeren Norman Ernest Borlaug, som utviklet høytytende kornsorter som han senere

sørget for å få introdusert til sultrammede India, mottok til og med Nobels fredspris for innsatsen.

- **Les også om verdens fineste, rareste lille dyr: [Du kan koke det, fryse det og sulte det i årevis uten skade](#)**

Landbrukets blitzbevegelse

Selv luddittene har interessante poeng i vårt moderne, stadig mer naturfjerne samfunn, og vi kunne lett levd med denne kritikken om den bare begrenset seg til en liten radikal gruppe.

Problemet er at luddittenes tankegods ikke bare begrenser seg til en liten gruppering, men synes å gjennomsyre holdningen til både journalister, tradisjonelle (urbane) intellektuelle og politikere.

Økologisk landbruk, denne landbrukets blitzbevegelse som kjennetegnes nettopp ved sin motstand mot den moderne teknologi-, kjemi- og vitenskapsbaserte matproduksjonen, er et godt eksempel. Denne produksjonsformen er blitt løftet frem som et ideal av våre stortingspolitikere, som har satt et mål om at 15 prosent av maten skal være økologisk.

Som følge av denne antimoderne reaksjonistbevegelsen er også den jevne

forbrukeren i stor grad blitt manipulert til å mene at mye av det som kjennetegner moderne matproduksjon er uønsket. Resultatet er at mange av oss motvillig spiser den maten som tross alt er fundamentet for vår tilværelse.

Det er på tide å ta et oppgjør med dette forholdet til maten. På samme måte som vi raskt tar i bruk vitenskapelige og teknologiske nyvinninger innen kommunikasjon, underholdning, transport og helse, er det eneste riktige å gjøre det samme innen matproduksjon.

En vitenskapsbasert optimal bruk av kjemikalier, teknologi, monokulturer og genteknologi er veien å gå for å produsere nok mat på en mest mulig bærekraftig måte.

Så får heller luddittene etablerer sine egne selvbergingssamfunn, slik Amish-folket gjør.

FAKTA: BIRGER SVIHUS

- **Vil du lese mer spennende vitenskapsstoff skrevet av forskere? [Følg Aftenposten Viten på Facebook](#) og [Twitter](#)!**

Abonner på Aftenposten

Prøv 3 uker gratis!

VIS 122 KOMMENTARER

Laster kommentarfelt fra Disqus

ANNONSE

ANNONSE: SECRET ESCAPES

Tabben mange gjør når de booker hotell

Booker standardhotell når det fine hotellet koster det samme.

secret escapes

TIL FORSIDEN

TIL TOPPEN

TIPSTELEFON 02286

TIPS PÅ E-POST

KRYPTERT E-POST

DEBATTINNLEGG PÅ E-POST

SENTRALBORD 22 86 30 00

ANNONSER 815 000 15

KUNDESERVICE 05040

VIS AKERSGATA 55 I KART

ADRESSE

Akersgata 55, 0180 OSLO

SEKRETERAR OG ADMINISTRERENDE DIREKTØR

Espen Egil Hansen

POLITISK REDAKTØR

Trine Eilertsen

NYHETSREDAKTØR

Håkon Borud

KULTURREDAKTØR

Sarah Sørheim

FEATUREREDAKTØR

Lillian Vambheim

REDAKTØR

Harald Stanghelle

ADM. DIR. AFTENPOSTEN MOBIL

Anette Mellbye

PERSONVERNPOLICY OG COOKIES

Alt innhold er opphavsrettslig beskyttet. © Aftenposten. ACAP-beskyttet. Personvernpolicy og cookies. Aftenposten arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Aftenposten har ikke ansvar for innhold på eksterne nettsider som det lenkes til.